IL-BAĦAR IL-MEJJET QIEGĦED IMUT?

Noel Muscat ofm

Il-Baħar il-Mejjet, bil-Lhudi "Yam Ha-Melah" (Baħar il-Mielaħ) u bl-Għarbi "Bahar al-Mayyit" (Baħar il-Mejjet) jew Bahar Lut (Baħar ta' Lot), jinsab fl-aktar post baxx fil-krosta tal-pjaneta, 417-il metru taħt il-livell tal-baħar. Hu fond 377 metru. Hekk din l-għadira kbira ta' ilma mielaħ hi l-aktar post baxx li jeżisti fid-dinja. Is-salinità tal-Baħar il-Mejjet hi

l-aktar waħda għolja fid-dinja, u tasal sa 33.7% ta' melħ. Il-Baħar il-Mejjet hu 67 kilometru twil u 18-il kilometru fl-aktar estensjoni wiesgħa tiegħu. Jinsab fil-ħondoq tal-Ġordan, li hu wied kbir li jofroq żewġ plakki tektonici kbar, dik Afrikana fuq il-punent u dik Arabika fuq il-lvant. Dan il-fenomenu ġeoloġiku hu evidenti meta wieħed iħares fuq iż-żewġ naħat tal-Baħar il-Mejjet. Fuq in-naħa Israeljana wieħed jara l-muntanji aridi tad-deżert tal-Lhudija li jixirfu fuq il-Baħar il-Mejjet, filwaqt li fuq in-naħa Ġordana wieħed jilmaħ il-muntanji ta' Mowab, aktar għoljin imma aktar għammiela, li jwassluk fuq l-altipjan kbir Arabiku li jestendi lejn is-Sirja, l-Iraq u l-Għarabja Sawdita. Din hi r-raġuni għaliex iż-żona madwar il-Baħar il-Mejjet hi waħda mill-aktar reġjuni sismoloġikament attivi tad-dinja, u t-terremoti huma komuni. Il-Baħar il-Mejjet fih ukoll diversi minerali ta' natura vulkanika, li jindikaw attività vulkanika fil-qiegħ ta' dan il-baħar, li tagħha nsibu wkoll evidenza f'avvenimenti bibliċi, bħal fil-każ tal-qerda ta' Sodoma u Gomorra bix-"xita ta' kubrit u nar" (Ġen 19,23-25).

L-akbar għajn ta' ilma li jinżel fil-Baħar il-Mejjet hi x-Xmara Ġordan, li titwieled fin-nixxigħat taħt il-muntanja Ħermon, bejn Israel, Libanu u Sirja, u tinżel il-Wied ta' Hula, tidħol fl-Għadira tal-Galilija u toħroġ minnha biex tkompli titkagħweġ fil-ħondoq sakemm tispiċċa fil-Baħar il-Mejjet. Ma hemm l-ebda xmara li terġa' toħroġ mill-Baħar il-Mejjet fin-nofsinhar tiegħu, imma l-ħondoq ikompli bħala wied niexef qoxqox imsejjaħ Għarabah (Arava) li jispiċċa fil-Golf ta' Eilat jew ta' Aqaba.

F'dan l-aħħar nofs seklu l-kwantità ta' ilma li tniżżel ix-Xmara Ġordan fil-Baħar il-Mejjet spiċċat biex saret biss serbut dejjaq ta' ilma li jinżel bil-mod il-mod, u li mhux suffiċjenti biex jissupplixxi għall-evaporazzjoni qawwija tax-xemx tiżreġ fuq l-ilmijiet tal-Baħar il-Mejjet. L-Istat ta' Israel u r-Renju tal-Ġordanja li flimkien jaqsmu l-ilmijiet tax-Xmara Ġordan qed jagħmlu użu estensiv tal-ilma għall-irrigazzjoni. Israel mhux iħalli l-ilma joħroġ liberament mill-Għadira tal-Galilija, li diġà niżlet fil-livelli l-aktar baxxi tagħha minħabba li sservi bħala reservoir naturali għal Israel. Illum il-ġurnata x-Xmara Ġordan iġġiblek ħasra meta tħares lejha, għax iktar donnha ilma qiegħed milli xmara. L-evaporazzjoni qawwija, flimkien ma' deżertifikazzjoni tal-klima minħabba l-effett tas-sħana globali wasslu biex ix-xita kważi qatt ma tasal fiż-żona tal-Baħar il-Mejjet, u biex il-volum tal-ilma fil-Baħar dejjem jinżel. Dawn l-aħħar snin ġew rrekordjati livelli rekord ta' 423 metru taħt il-livell tal-baħar. L-esperti tal-klima jgħidu li, minkejja li għad hemm nixxigħat taħt l-art li jipprovdu ftit ilma fil-Baħar il-Mejjet, dan diġà niżel aktar minn 10 metri mill-1997, u li b'din ir-rata sas-sena 2050 il-Baħar il-Mejjet se jisparixxi għal kollox.

Il-Baħar il-Mejjet fil-Bibbja

Fil-Bibbja l-Baħar il-Mejjet jissemma l-aktar fl-istorja tal-qerda ta' Sodoma u Gomorra, li kienu żewġt ibliet li kienu jinsabu fix-xaqliba tan-nofsinhar ta' din l-għadira kbira ta' ilma mielaħ. Insibu l-istorja rrakkontata f'Ġenesi 19,1-29:

"Iż-żewġ anġli waslu Sodoma filgħaxija; u Lot kien qiegħed fil-bieb ta' Sodoma. Malli Lot rahom qam u mar jilqagħhom, u nxteħet wiċċu fl-art quddiemhom. U qalilhom: "Ara, ja sidien tiegħi, jekk jogħġobkom, duru lejn id-dar tal-qaddej tagħkom; għaddu l-lejl hemm, aħslu riġlejkom u mbagħad bakkru u morru għal triqtkom." U qalulu: "Le! Ngħaddu l-lejl fil-misraħ." U hu baqa' jissikkahom, u huma lwew lejn daru u marru għandu. U lestielhom ikla, u ħmielhom ħobż bla ħmira, u kielu. Qabel ma raqdu, in-nies tal-belt, in-nies ta' Sodoma, miż-żgħir sal-kbir, il-poplu kollu minn kull naħa, dawru d-dar. U sejħu lil Lot u qalulu: "Fejn huma

n-nies li daħlu għandek illejla?" Oħroġhomna, ħalli ninqdew bihom." Lot ħareġ għalihom ħdejn il-bieb, u għalaq il-bieb warajh. U mbagħad qalilhom: "Le, ħuti, tagħmlux id-deni. Araw, jien għandi żewġt ibniet li għadu ma għarafhom ħadd, ħa noħroġhomkom it-tnejn u għamlulhom kull ma jogħġobkom f'għajnejkom. Imma lil dawn l-irġiel la tagħmlulhom xejn, la darba daħlu għall-kenn tas-saqaf tiegħi." Imma huma qalulu: "Warrab minn hawn." U bdew jgħidu: "Dan ġie frustier f'nofsna, u issa jrid jagħmilha ta' mħallef! Nagħmlulek agħar minnhom." U ħebbu għal Lot b'kemm kellhom saħħa, u kienu għoddhom kissru l-bieb. U l-irġiel li kienu ħdejn il-bieb għamewhom ilkoll, miż-żgħir sal-kbir, u dawn għejew ifittxu l-bieb. U l-irġiel qalu lil Lot: "Lil min fadallek aktar? Ħatnek, uliedek, subien u bniet, u kull ma għandek fil-belt, oħroġhom minn dan il-post. Għax aħna se neqirdu dan il-post, għax il-għajta tagħhom kbira waslet quddiem il-Mulej u għalhekk bagħatna l-Mulej biex neqirduha." U ħareġ Lot u qal liż-żewġt irġiel, li kienu żżewġu liż-żewġt ibniet tiegħu: "Qumu, oħorġu minn hawn, għax il-Mulej se jeqred il-belt. " Imma ħtienu dehrilhom li qiegħed jiċċajta.

Malli beda jisbaħ, l-anġli bdew jgħaġġlu lil Lot u jgħidulu: "Qum, aqbad lil martek u ż-żewġt ibniet tiegħek, li hawn miegħek, li ma tinqeridx fil-kastig tal-belt." U beda jitnikker; imma l-irġiel qabduh minn idu, lilu, lil martu u ż-żewġt ibniet tiegħu, minħabba l-ħniena tal-Mulej għalih; u ħarġuh, u wassluh barra mill-belt. U malli ħarġuhom barra qalulhom: "Aħrab għax hemm ħajtek fin-nofs. La tħarisx warajk u lanqas tieqaf imkien f'dawn l-inħawi. Aħrab lejn l-għoljiet li ma tinqeridx." U Lot qalilhom: "Le, ja Sidi. Ara s'issa sab ħniena f'għajnejk il-qaddej tiegħek, u kbira l-ħniena li wrejt miegħi biex salvajtli ħajti. Imma jiena ma nistax naħrab lejn l-għoljiet bla tilħaqni l-ħsara u mmut. Ara hawn din il-belt fil-qrib, ħa nistkenn hemm, belt żgħira hi. Ħalli naħrab u nistkenn hemm – mhix belt żgħira? – u nsalva ħajti."

U wieġbu: "Ara, jien se naqtagħlek xewqtek f'din il-ħaġa wkoll; m'iniex se neqred il-belt li għedtli. Fittex aħrab hemmhekk, għax ma nista' nagħmel xejn qabel ma tasal hemm. Għalhekk semmew dik il-belt Sogħar.

U x-xemx kienet tielgħa fuq l-art, meta Lot wasal Sogħar. U l-Mulej bagħat ix-xita fuq Sodoma u Gomorra, xita ta' kubrit u nar mis-smewwiet mingħand il-Mulej. U qered dawk il-bliet u l-inħawi kollha ta' madwarhom, u lil kull min kien jgħammar fihom, u l-ħdura kollha tal-art. U l-mara ta' Lot ħarset lura, minn warajh, u saret plier tal-melħ.

U Abraham qam filgħodu kmieni u rħielha lejn il-post fejn kien qagħad quddiem il-Mulej. U ħares lejn Sodoma u Gomorra, u fuq l-art kollha ta' madwarhom, u ra li kien tiela' duħħan mill-art, bħad-duħħan ta' forn.

Meta Alla qered il-bliet tal-wita, Alla ftakar f'Abraham u ħareġ lil Lot minn nofs il-qerda, meta qered l-ibliet, li fihom kien jgħammar Lot."

Il-Baħar il-Mejjet jissemma wkoll fil-Profeta Eżekjel 47,1-12 b'riferiment għall-ilma ġieri li mit-Tempju ta' Ġerusalemm jinżel fil-Baħar il-Mejjet biex l-ilmijiet melħin tiegħu jsiru ħelwin u fihom ikun hemm il-ħajja:

"Imbagħad ħadni ħdejn il-bieb tas-santwarju; u ara, kien hemm l-ilma ħiereġ minn taħt l-għatba tas-santwarju lejn il-lvant – għax is-santwarju kien iħares lejn il-lvant. U l-ilma kien ħiereġ min-naħa tal-lemin tal-għatba, in-naħa tan-nofsinhar tal-altar. Imbagħad ħariġni mill-bieb tat-tramuntana u mexxieni madwar, minn barra, sal-bieb ta' barra li jħares lejn il-lvant; u l-ilma kien inixxi min-naħa tal-lemin tal-għatba.

Xħin ħareġ dan ir-raġel għan-naħa tal-lvant, kellu f'idu l-ħajt tal-qjies. Imbagħad qies elf driegħ, u għaddieni mill-ilma li kien jilħaq sal-għekiesi. Reġa' qies

elf oħra, u għaddieni mill-ilma jilħaq sa rkopptejja. Qies elf oħra, u għaddieni mill-ilma jlaħħaqli sa ġenbejja. Imbagħad qies elf oħra, u ma stajtx naqsam, għax l-ilma tant għola li kont tista' tgħum fih, xmara li ma tistax taqsamha. Imbagħad qalli: "Rajtu dan, o bniedem!" U ħadni fuq xatt ix-xmara u rġajna lura.

U ara, kif konna rieġgħa lura, rajt ħafna siġar ma' xatt ix-xmara, fuq naħa u fuq oħra. U qalli: "Dan l-ilma ħiereġ lejn in-naħa tal-lvant u nieżel lejn l-Għaraba, u meta jasal fil-Baħar il-Mejjet b'dak l-ilma mielaħ, l-ilma jsir ilma ħelu. U jiġri li, kull fejn tgħaddi dik ix-xmara, kull ħaġa ħajja li tiċċaqlaq tgħix; u jkun hemm kotra kbira ta' ħut, għax, minn kull fejn jgħaddi dak l-ilma, l-ilma jitjieb u jkun hemm il-ħajja minn kull fejn tgħaddi x-xmara. U f'xatt ix-xmara jkun hemm is-sajjieda, u x-xbiek tagħhom ikunu mifruxa minn Għajn-geddi sa Għajn Għeglajm, u l-ħut ikun ta' kull ġens u kotran, daqs il-ħut tal-baħar il-kbir. Imma l-ilma qiegħed u l-għadajjar ma jitjibux, imma jibqgħu mielħa. Fuq iż-żewġt ixtut tax-xmara jikbru siġar ta' kull ġens ta' frott; il-weraq tagħhom ma jidbielx, il-frott tagħhom ma jonqosx. Kull xahar jagħmlu frott ġdid, għax l-ilma tagħhom ħiereġ mit-tempju, u l-frott tagħhom ikun ikel, u l-weraq duwa."

Il-Profeta Żakkarija 14,8 wkoll isemmi l-Baħar il-Mejjet fi profezija dwar l-ilma li joħroġ mit-Tempju: "Dakinhar minn Ġerusalemm joħroġ ilma ġieri, nofsu lejn il-baħar tal-lvant (Baħar il-Mejjet) u n-nofs l-ieħor lejn il-baħar tal-punent (Mediterran), u jibqa' jiġri sajf u xitwa."

Il-Baħar il-Mejjet jissemma wkoll bħala l-fruntiera tal-lvant tal-Art Imwiegħda f'Numri 34,11-12: "tibqa' nieżla u tmiss il-ġenb tal-baħar ta' Kinneret in-naħa tal-lvant, u tibqa' nieżla mal-Ġordan sal-Baħar il-Mielaħ; din tkun l-art tagħkom b'dawn il-fruntieri madwarha."

Il-melħ u l-evaporazzjoni tal-Baħar il-Mejjet

Max-xtut tal-Baħar il-Mejjet jinsabu xi oasi. Fuq ix-xaqliba tal-punent hemm l-oasi ta' Għajn Gedi (Ein Gedi) li llum hi riserva naturali bi fdalijiet arkeoloġiċi (fdalijiet ta' tempju kalkolitiku u ta' sinagoga) u nixxiegħa ta' ilma frisk li ma jaqta' qatt. Il-Bibbja ssemmi dan il-post fir-rakkont ta' 1Samwel 24,1-23, meta David isalva lis-sultan Sawl mill-mewt, anke jekk dan kien ħareġ biex ifittex lil David ħalli joqtlu fid-deżert tal-Lhudija. Hawn inġibu biċċa mir-rakkont bibliku:

"U ġara li meta Sawl raġa' lura minn wara l-Filistin għarrfuh u qalulu: "Ara, David qiegħed fix-xagħri ta' Għajn Gedi." Sawl ħa tlitt elef raġel magħżula minn fost Israel kollu, u mar ifittex lil David u n-nies tiegħu fuq in-naħa tal-lvant ta' Blat il-Mogħoż Selvaġġi. U wasal ħdejn l-imqawel tal-imrieħel fuq it-triq; kien hemm għar, u Sawl daħal fih biex jaqdi l-bżonnijiet tiegħu; u David u n-nies tiegħu kienu qegħdin 'il ġewwanett tal-għar. U n-nies ta' David qalulu: "Ara, dan hu l-jum li għalih il-Mulej qallek: Ara, jien se nagħtik l-għadu tiegħek f'idejk, u tagħmel minnu kif jogħġbok."

U David qam, u ċarrat bis-serqa l-keffa tal-mantar ta' Sawl. U ġara li David stess ħass il-kuxjenza tiegħu tniggżu għax qata' l-keffa tal-mantar ta' Sawl. U qal lin-nies tiegħu: "Iħarisni l-Mulej! Ma jkun qatt li nagħmel dan lil sidi, il-midluk tal-Mulej." U David ipperswada lin-nies tiegħu bi kliemu, u ma ħallihomx iqumu għal Sawl. U Sawl qam u ħareġ mill-għar għal triqtu.

Imbagħad wara dan David ħareġ mill-għar u beda jgħajjat wara Sawl u jgħidlu: "Sidi s-sultan!" U Sawl ħares lura, u David niżżel wiċċu sal-art quddiemu u sellimlu" (1Sam 24,1-9).

Il-Ktieb tal-Għanja tal-Għanjiet iqabbel lill-maħbuba ma' għanqud ward fid-dwieli ta' Għajn Gedi (Għan 1,14).

Dawra mal-Baħar il-Mejjet

Ix-xtut tal-Baħar il-Mejjet għandhom storja importanti u diversi siti ta' natura arkeoloġika. Sa ftit għexieren ta' snin ilu l-Baħar il-Mejjet kien akbar milli hu llum. Kellu estensjoni fin-nofsinhar li llum nixfet u li fiha biss salini tal-melħ. Iż-żewġ sezzjonijiet kienu antikament mifrudin minn penisola li tinżel min-naħa Ġordana fuq il-lvant, minn taħt il-belt ta' Kerak, li jisimha Lisan bl-Għarbi jew Halashon bil-Lhudi. Fil-qedem din il-penisola kienet il-mezz naturali li minnu kienu jgħaddu l-karovani biex jaqsmu mill-altipjan tal-Ġordanja lejn il-Palestina, għax hawnhekk il-medda ta' ilma mielaħ li riedu jaqsmu kienet dejqa. Fuq ix-xaqliba tal-punent tal-Lisan tinsab il-fortizza Erodjana ta' Masada. Mill-penisola tal-Lisan wieħed kien jitla' fuq l-altipjan Għarabiku lejn Kerika mit-"telgħa ta' Luħit" imsemmija f'Isaija 15,5.

Fil-kitba ta' Plinju ix-Xiħ, 'Storja Naturali', insibu deskrizzjoni tal-Baħar il-Mejjet, li hu sejjaħlu l-Għadira tal-Asfalt minħabba n-natura vulkanika tal-minerali u t-tajn li hemm fil-qiegħ tal-Baħar il-Mejjet. Hekk jikteb Plinju: "L-Għadira ta' Asfaltide ma tipproduċi xejn aktar għajr qatran, li minnu ħadet ukoll isimha. L-annimali ma jegħerqux fl-ilmijiet, u saħansitra l-barrin u l-iġmla jibqgħu fil-wiċċ. Għalhekk kulħadd jgħid li mhux possibbli li wieħed jegħreq fih. Hu twil aktar minn 100 mil u wiesa' 75 mil li jonqos għal 6 mili fl-aktar parti dejqa. Fuq il-

Il-penisola tal-Lisan minn Masada

Mappa ta' Madaba

lvant tiegħu tixref l-Għarabja tal-bedwini, fuq in-nofsinhar Machaerus, li kienet it-tieni fortizza tal-Lhudija wara Ġerusalemm. Fuq l-istess naħa hemm nixxiegħa ta' ilma sħun u terapewtiku li jisimha Kalliroe, isem li jindika l-istess tjubija li tinsab f'dawn l-ilmijiet."

Fl-*Onomasticon* Ewsebju ta' Cesarija jsejjaħ dan il-baħar "il-Baħar tal-Għaraba, li hu l-Baħar il-Mejjet".

Ix-xaqliba tal-lvant tal-Baħar il-Mejjet, li tinsab fil-Ġordanja, hi magħrufa, kif għidna, għan-nixxigħat sħan ta' Kalliroe. Fl-antikità dawn in-nixxigħat kienu famużi b'aktar minn 60 nixxigħa ta' ilma li jinżlu mill-altipjan Ġordan ta' Mowab. Erodi l-Kbir kien jagħmel użu minn dawn in-nixxigħat għal skopijiet terapewtiċi, l-aktar lejn l-aħħar perjodu ta' ħajtu. Dawn in-nixxigħat huma wkoll rappreżentati fil-famuża Mappa ta' Madaba, li hi mappa tal-Art Imqaddsa fil-mużajk ta' paviment tas-seklu 6, li nstab fil-knisja Griega Ortodossa ta' San Ġorġ f'Madaba fl-1884. Hemmhekk jissejjaħ ukoll l-Għadira Asfaltide jew Baħar il-Mejjet. Interessanti li f'din il-mappa, meta wieħed isegwi x-Xmara Ġordan, jara li fejn din tisbokka fil-Baħar il-Mejjet, il-ħut li hemm fiha bl-abbundanza jerġa' lura fi triqtu, għax ma jistax jgħix fis-salinità għolja u nuqqas ta' ossiġenu li fih il-Baħar il-Mejjet.

Fuq ix-xaqliba tal-punent tal-Baħar il-Mejjet diġà semmejna l-fortizza ta' Masada u l-oasi ta' Għajn Gedi. Jekk wieħed jersaq lejn il-Baħar il-Mejjet mit-tramuntana, fit-triq li soltu tinżel lejn Ġeriko u mbagħad tkompli mal-kosta tal-Baħar lejn l-Għaraba u tibqa' nieżla sa Eilat, wieħed għandu jinnota diversi siti arkeoloġiċi ta' importanza kbira. L-aktar sit importanti hu dak ta' Khirbet Qumran, fejn fl-1947 instabu l-famużi *Dead Sea Scrolls* marbutin mas-setta tal-Esseni, u fejn għad hemm il-fdalijiet tal-kastell jew monasteru ta' dawn l-istess Esseni, imdawwar minn ħafna għerien naturali fejn huma ħbew il-parċmini prezzjużi tagħhom qabel ma l-post inqered mir-Rumani fis-sena 68 w.K.

Xi 3 kilometri lejn in-nofsinhar ta' Qumran hemm

is-sit ta' Għajn Fashqa, li tiġi identifikata ma' Għajn Għeglajm imsemmija f'Eżekjel 47,10. Dan is-sit kien diġà magħruf fl-epoka Biżantina, u jagħtina deskrizzjoni tiegħu ir-raħeb Biżantin Ġwann Mosco (540/550 – 619/643): "Hemm muntanja qrib il-Baħar il-Mejjet li jisimha Marda (Hircania, li tinsab xi 8 kilometri lejn il-punent ta' Għajn Fashqa). Hemmhekk jgħixu diversi eremiti: għandhom ġnien f'riġlejn il-muntanja, bogħod xi 6 kilometri, proprju fuq il-Baħar il-Mejjet" (*Patrologia Greca* 87,2852).

Jekk tkompli fi triqtek lejn nofsinhar taħt il-muntanji għoljin ta' blat imdendel niexef qoxqox, issib diversi widien tad-Deżert tal-Lhudija li jisbukkaw fil-Baħar il-Mejjet. Malli tħares lejn dawn il-widien tilmaħ is-sinjali ta' ilma li jinżel bil-qawwa mill-għoli lejn il-baħar fil-ftit okkażjonijiet li tagħmel ix-xita qliel f'dawn l-inħawi. L-aktar wied magħruf fosthom hu l-Wied taċ-Ċedron (Wadi an-Nar bl-Għarbi; Nahal Kidron bl-Ebrajk) li jinżel minn Ġerusalemm, u jgħaddi taħt żewġ monasteri Biżantini magħrufin fid-Deżert tal-Lhudija, il-monasteru ta' Mar Theodosius u dak ta' Mar Saba, fl-inħawi fuq ix-xaqliba tal-lvant ta' Betleħem.

Il-Wied ta' Murabba'at, fejn jisbukkaw il-Widien Darga, Teko'a u Għamos (dawn tal-aħħar marbutin mal-profeta Għamos li kien minn Teko'a, fuq ix-xlokk ta' Betleħem), hu magħruf għas-sejbien ta' ittri, dokumenti u siġilli ta' Shimon Bar Kochba, li kien mexxa t-tieni rivoluzzjoni Ġudajka fis-sena 132 w.K., u kien qal li kien il-Messija li ġie biex jeqred il-ħakma tar-Rumani. F'dawn l-ittri Bar Kochba (Iben il-Kewkba) jiddikjara lilu nnifsu bħala prinċep ta' Israel.

Il-futur tal-Baħar il-Mejjet

Reċentement dehret kontribuzzjoni interessanti dwar il-Baħar il-Mejjet fuq il-website tal-BBC News (http://www.bbc.co.uk/news/science-environment-15938294). L-iskop ta' dan l-artiklu xjentifiku kien li juri li, storikament, il-Baħar il-Mejjet mhux l-ewwel darba li sparixxa matul perjodi ta' deżertifikazzjoni tal-klima, simili għal dak li qed ngħaddu minnu fi żminijietna. Dak li jolqot hu li dan il-proċess seħħ mingħajr l-ebda intervent uman, billi matul dawn il-perjodi storiċi ż-żona ta' madwar il-Baħar il-Mejjet kienet virtwalment mhux abitata mill-bnedmin. Illum il-pajjiżi li jixirfu fuq il-Baħar il-Mejjet, jiġifieri Israel u l-Ġordanja, jieħdu tunnellati ta' litri ta' ilma frisk mix-Xmara Ġordan u min-nixxigħat naturali li jinżlu mill-muntanji lejn dan il-baħar biex ikunu jistgħu jużaw l-ilma għal skopijiet ta' irrigazzjoni u għal użu domesiku tal-popolazzjonijiet tagħhom li dejjem jiżdiedu b'rata mgħaġġla, l-aktar fil-bliet ta' Ġerusalemm u Amman. Meta wieħed jgħaqqad dan l-intervent uman mal-proċess ta' deżertifikazzjoni tal-klima ħtija tal-effett ta' klima aktar sħuna u ta' nuqqas ta' xita serju f'dawn l-aħħar għaxar snin f'dan ir-reġjun, dawn il-fatturi kollha jindikaw li għad jasal jum, li forsi uħud minna jarawh, li fih il-livell tal-Baħar il-Mejjet jinżel tant li prattikament dan il-baħar jisparixxi mill-wiċċ tal-pjaneta.

Matul l-2011 l-American Geophysical Union, immexxija mill-Professur Steve Goldstein, li hu kimiku ġeologu fil-Columbia University Earth Observatory, mexxa serje ta' tħaffir fil-fond fil-qiegħ tal-Baħar il-Mejjet, sabiex jiġbor eżemplari ġeoloġiċi li jippruvaw it-teżi li l-Baħar il-Mejjet ra tibdil kbir fil-livell tiegħu matul il-millennji ta' storja tal-eżistenza tiegħu. Skont Goldstein, "Ir-raġuni għaliex il-Baħar il-Mejjet nieżel hi li prattikament l-ilma kollu li jinżel fih jittieħed mill-pajjiżi ta' madwar. Imma issa nafu li f'perjodi klimatiċi sħan, l-ilma li llum il-bnedmin qegħdin jużaw u jiddependu minnu waqaf milli jnixxi waħdu, mingħajr l-ebda intervent uman. Dan għandu implikazzjonijiet importanti għall-bnedmin illum għaliex il-mudelli tal-klima globali

jindikaw li dan ir-reġjun b'mod partikulari se jkun aktar niexef fil-ġejjieni."

Il-Baħar il-Mejjet għadda minn perjodi li kellu abbundanza kbira ta' ilma, l-aktar matul l-era glaċjali, meta l-klima kienet ħafna aktar kiesħa mil-lum. Xi 25 elf sena ilu l-Baħar il-Mejjet kien xi 260 metru aktar għoli milli hu llum. Hekk kien jidher bħala għadira kbira ħafna li kienet tinkludi l-ħondoq tal-Baħar il-Mejjet, inkluż il-Wied tal-Għaraba, il-Wied tax-Xmara Ġordan u l-Għadira tal-Galilija. Ix-xjenzjati sejħu din l-għadira preistorika bl-isem ta' Għadira ta' Lisan. Imma matul il-perjodi inter-glaċjali, meta l-klima tad-dinja saħnet, il-Baħar il-Mejjet beda jonqos fil-volum u l-estensjoni tiegħu. Il-konċentrazzjoni ta' salinità fil-Baħar il-Mejjet iffurmat matul dawn il-perjodi sħan u xotti, u dejjem tiżdied minħabba l-evaporazzjoni qawwija tal-ilma.

Ix-xjenzjati qegħdin iwissu lill-gvernijiet ta' Israel u tal-Ġordanja li l-proċess ta' deżertifikazzjoni taż-żona madwar il-Baħar il-Mejjet tista' tfisser it-tmiem ta' din l-għadira ta' ilma mielaħ kif ukoll żbilanċ fis-sistema ekoloġiku delikat fir-reġjun. Ħadd għadu ma jaf x'effett dan it-tnaqqis ta' volum u piż ta' ilma jista' jkollu fuq il-makkinarju tektoniku tar-reġjun, li hu suxxettibbli għal terremoti kbar. Il-problema se ssir aktar ikkumplikata minħabba li ż-żona madwar il-Baħar il-Mejjet qed tkun dejjem aktar popolata. Dak li se jiġri fil-ġejjieni ma tantx jagħmlilna kuraġġ u meħtieġa azzjoni urġenti min-naħa tal-gvernijiet fir-reġjun jekk iridu jsalvaw dan il-fenomenu uniku tan-natura.

Fit-traduzzjoni Vulgata tal-Bibbja San Ġlormu sejjaħ il-Baħar il-Mejjet bl-isem ta' *mare solitudinis, mare salis* (Ġożwè 3,16). Jekk dan kien veru mijiet ta' snin ilu, illum il-ġurnata dan ir-reġjun, minkejja li hu deżert, ukoll qiegħed jaqa' taħt l-effett tal-progress teknoloġiku tal-bniedem. Diversi proġetti saru minn Israel u l-Ġordanja biex forsi jinħoloq mezz kif l-ilma tal-Golf ta' Eilat (Aqaba) jew dak tal-Baħar Mediterran ikun jista' jasal fil-Baħar il-Mejjet biex dan ma jmutx. Imma ta' min jiftakar li l-vera raġuni ta' gwerer reċenti fil-Lvant Nofsani, partikolarment bejn Israel, Libanu u Sirja, kienu kollha marbutin mal-problema tal-kontroll tan-nixxiegħa tal-ilma. Aktar ma tiżdied id-domanda għal ilma frisk f'dawn il-pajjiżi li fihom il-popolazzjoni qed tesplodi, aktar jikber il-periklu li huma se jidħlu f'konflitt armat biex jaħkmu l-ilma.

Monasteru ta' Mar Saba